

Відгук

офіційного опонента на дисертаційну роботу

Шукатки Мар'яни Степанівни

«Геральдичний декор в архітектурі Львова кінця XVI – початку XXI ст.»

подану на здобуття наукового ступеня кандидата архітектури зі спеціальності

18.00.01 – теорія архітектури, реставрація пам'яток архітектури

у спеціалізовану вчену раду Д 35.052.11

в Національному університеті «Львівська політехніка»

Актуальність теми дисертаційного дослідження. Темою дисертаційного дослідження наукового ступеня кандидата архітектури Шукатки М.С. є геральдичний декор в архітектурі Львова кінця XVI – початку XXI ст. Геральдичний декор є важливим елементом композиції, цінність його полягає в тому, що він є історичним ідентифікатором у громадському та житловому просторі міста – вказує статус установ, власників та фундаторів будівель також слугує своєрідним маркером на фасаді будівлі, що відображає історію міста та держави. Дещо дивним є той факт, що лише зараз геральдичний декор став об'єктом для серйозного багатостороннього дослідження. Ця необхідність підсилювалася не лише виключно теоретичною потребою осмислити процеси формування та розвитку в історичному контексті геральдичного декору в архітектурі, але і практичними реаліями сьогодення – відсутність нормативних документів, що регламентують процес реставрації або навіть вирішення геральдичного декору в сучасному проектуванні. Актуальність теми обумовлена і тим, що дослідження геральдичного декору в архітектурі дасть можливість поповнити прогалини в дослідженнях історичних, стилістичних та художніх особливостях розвитку архітектури міста, так як дотепер досліджувався лише в історичних працях, геральдиці та декоративному мистецтві.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації за спеціальністю 18.00.01 – теорія архітектури, реставрація пам'яток архітектури, передовсім визначається глибиною

опрацювання фактичного матеріалу, його новизною, чіткістю методики дослідження, завдяки чому витікають слушні висновки та рекомендації. Об'єм опрацьованого матеріалу та методика його опрацювання не викликають сумнівів. У роботі розглянуто три рівні дослідження: емпіричний, теоретичний та спеціальний. Обґрунтовано послідовність застосування прийомів і методів. Висновки та рекомендації роботи достатньо аргументовані та відповідають поставленим завданням дослідження.

Достовірність та новизна висновків та рекомендацій є беззаперечною, адже базується на величезному фактичному матеріалі сформованому на основі натурних досліджень 120 будівель Львова, що є надійною базою для проведення аналізу, систематизації та формулювання висновків. Дана кандидатська робота є таким дослідженням, яке з однієї сторони дає підґрунтя для подальших глибших наукових розробок, а з іншої – переліком практичних рекомендацій з вагомим портфоліо зібраного матеріалу. Тема дисертаційної роботи відповідає науковому напрямку кафедри архітектури та реставрації Національного університету «Львівська політехніка» – «Розвиток теорії і практики регенерації та реконструкції історичних містобудівних комплексів і реставрації архітектурних об'єктів та творів мистецтва» (державний реєстраційний номер: 0116U004111). Дисертація пов'язана з виконанням завдань, визначених у таких документах, як проект Львівської міської ради «Муніципальний розвиток та оновлення старої частини міста Львова», Комплексна стратегія розвитку Львова 2012 – 2025 рр., програма «охорона і збереження культурної спадщини Львівської області на 2018 – 2020 роки».

Наукова новизна одержаних результатів полягає у тому, що у дисертації вперше розглянуто геральдичний декор в якості архітектурозавчого об'єкта дослідження; виконано інвентаризацію геральдичного декору та створено каталог із 120 інвентарних карт будівель Львова, що оздоблені геральдичним декором, визначено способи розміщення на фасадах будівель геральдичного декору та його архітектурно-композиційної особливості; розроблено класифікацію елементів геральдичної композиції та їх поєднання з геральдичним декором. У роботі вдосконалено принципи застосування геральдичного декору в архітектурі,

рекомендації з збереження та реставрації архітектурного декору включно з геральдичними композиціями.

Повнота висвітлення результатів дослідження є достатньою – про що свідчить кількість опублікованих праць – 11 наукових публікацій, з яких: 4 – у фахових виданнях України; 1 стаття у науковому періодичному виданні іншої держави, згідно міжнародного стандарту е – ISSN 2391 - 7725 | ISSN 1895 – 3247 та внесеного до науково метричних баз даних й індексованого у: ARIANTA, BazTech, BAZY BN, CEON, ICI Journals Master List, PBN; 4 у інших періодичних виданнях України; 2 тези доповідей.

Дисертація Шукатки Мар'яни Степанівни складається із 309 сторінок, до яких входить основний текст обсягом 125 сторінок, 12 сторінок списку використаних джерел з 148 позиціями та додатків на 157 сторінках. Робота включає всі необхідні розділи основного тексту дисертації, в складі якої присутні: вступ, п'ять розділів, висновки, список використаних джерел та додатків.

У вступі розкрито загальні науково-практичні положення роботи, а саме – актуальність теми, зв'язок з науковими програмами, методи дослідження та його наукова новизна. Метою роботи Шукатки Мар'яни Степанівни є визначення способів розміщення композицій та принципів застосування геральдичного декору в архітектурі Львова та розробці практичних рекомендацій щодо його реставрації та збереження. Мета та завдання дослідження сформульовані переконливо і повністю розкривають суть роботи. Metі та завданням відповідають предмет та об'єкт дослідження. У логічному викладі представлено застосовані в роботі дослідницькі методи. Не викликають сумнівів межі дослідження.

У першому розділі «Історіографія та джерельна база дослідження» в повній відповідності до нормативних вимог міститься доволі переконливий аналіз використаних літературних джерел. Кількість бібліографічних джерел понад 140 є показником серйозності та ґрунтовності роботи. У розділі охарактеризовано стан вивчення геральдичного декору в Україні, Європі, зокрема у Львові, та визначено прогалини у вивченні даної теми. Висвітлено послідовність розвитку геральдичного декору та використання його в архітектурі.

У розділі 2 «Методика дослідження геральдичного декору» обґрунтовано послідовність застосування прийомів і методів дослідження. Обрана методика описана доволі детально і є оптимальною схемою для проведення історико-архітектурних досліджень. Розглянуто три рівні наукового дослідження: емпіричний, теоретичний та спеціальний. Кількість проаналізованих будівель Львова з геральдичним декором (120) та вказана методика дають можливість стверджувати про об'єктивність та обґрунтованість результатів. Автор роботи висвітлює сформульовані рекомендації щодо реставрації зразків геральдичного декору, виконаного з природного та штучного каменю.

У розділі 3 «Зразки, види та способи розміщення геральдичного декору в архітектурі Львова» автором роботи ретельно опрацьовані зразки геральдичного декору та висвітлені групи будівель де встановлений ступінь збереження гербів, досліджено збережені та втрачені приклади геральдичного декору та локація будівель з геральдичним декором в містобудівній структурі Львова. Об'єкти з геральдичним декором було розділено за функціональним призначенням, на основі класифікації будівель і споруд, що дозволило ретельніше висвітлити особливості декорування фасадів геральдичним декором. В результаті натурних досліджень будівель з геральдичним декором, описано вісім способів декорування фасадів. Висвітлено особливості розташування геральдичного декору відповідно до композиційних засобів. Виділена чітка класифікація будівель та закономірності використання геральдичного декору відповідно до засобів архітектурної композиції.

У розділі 4 «Класифікація геральдичних композицій, стилістика та принципи застосування геральдичного декору на фасадах будівель» описано схеми формування геральдичної композиції на фасаді, проаналізовано стилістичні особливості та сформульовано принципи застосування геральдичного декору в архітектурі. У розділі визначено схеми поєднання елементів герба та архітектурних елементів в геральдичну композицію, включаючи їх чітку класифікацію. Здійснено стилістичний аналіз геральдичного декору на фасадах будівель та визначено принципи застосування.

У розділі 5 «Рекомендації щодо збереження та реставрації геральдичного декору в архітектурі» описано стан збереження геральдичного декору в

архітектурі та надано рекомендації для його реставрації та збереження. Автор висвітлює основні причини руйнування геральдичного декору в архітектурі Львова, пропонує розроблені рекомендації щодо реставрації кам'яного геральдичного декору. Також в розділі описано можливості для подальшого дослідження, реставрації та використання геральдичного декору в архітектурі.

Загальні висновки в дисертації налічують 8 положень і розкривають основні результати досліджень. Ілюстрації вагомо доповнюють теоретичний матеріал.

Ознайомлення з текстом автореферату дисертації дає підстави стверджувати, що за структурою та змістом він відповідає вимогам МОН. У тексті автореферату відображено основні положення, зміст, результати і висновки здійсненого дисертаційного дослідження. Автореферат відповідає змісту дисертації і розкриває її основні положення.

Загалом, позитивно оцінюючи здобутки дисертанта, вважаю за необхідне зазначити наступні **дискусійні положення та зауваження**.

1. У першому розділі підрозділ 1.1. «Аналіз закордонних праць та практика застосування геральдичного декору в архітектурі Європи» авторка висвітлює як праці геральдичного декору так і етапи розвитку і використання гербів у побуті та архітектурі. Вважаю, що доцільно було б винесення історіографії питання в окремий підрозділ.
2. У розділі 3 «Зразки, види та способи розміщення геральдичного декору в архітектурі Львова» доволі детально проаналізовано способи розміщення геральдичного декору в архітектурній композиції та його стилістика, тут доречним було б представити цю закономірність в різних типах будівель за функціональним призначенням. Тобто взаємозв'язок функціонального призначення будівлі з особливостями komponування геральдики на фасадах в композиційному та стилістичному спектрах.
3. В аналізі видів гербів Львова (ст. 78 – 81) авторка виділяє чотири підгрупи геральдичного декору з державною символікою та три групи міських гербів. Тут бажано було б обґрунтувати засади на яких опирається такий поділ.
4. У розділах 3 і 4 детально висвітлені як композиційні так і стильові особливості геральдичного декору в архітектурі Львова, проте недостатньо

уваги приділено аналізу матеріалу, що використовувався та кольоровій гамі геральдичного декору на фасадах.

5. В авторефераті роботи, представлена Таблиця 1. «Способи розміщення геральдичного декору в архітектурі» (ст. 19 – 20), вважаю, що доречною була б прив'язка її до інформації інвентарних карт, які є представлені у додатку роботи, що надало б поданій таблиці більшої обґрунтованості та інформативності.

Висновок про відповідність дисертації вимогам МОН України.
Перелічені зауваження не занижують позитивної оцінки дисертації. Загалом, дисертаційна робота Шукатки Мар'яни Степанівни «Геральдичний декор в архітектурі Львова кінця XVI – початку XXI ст.» є цілісним науковим дослідженням, що характеризується актуальністю, новизною, сукупністю вагомих теоретичних та практичних наукових положень, відповідає вимогам п. 11, 14 «Порядку присудження наукових ступенів і присвоєння вчених звань» ДАК Міністерства освіти і науки України, які висуваються до кандидатських дисертацій, а її автор Шукатка Мар'яна Степанівна заслуговує присудження наукового ступеня кандидата архітектури за спеціальністю 18.00.01 - теорія архітектури, реставрація пам'яток архітектури.

Офіційний опонент:

доцент кафедри архітектури і планування,
Львівського національного аграрного університету,
кандидат архітектури

Олександра Сільник

Підпис канд.арх., доцента С.І Сільник, кафедри архітектури і планування,
Львівського національного аграрного університету,

Засвідчую:

Головний вчений секретар
Львівського національного аграрного університету,
к.е.н.

І.М.Лаврів